

Hoofdstuk 15

Cornelia Velders

Geboren te Tiel op 12 maart 1899. Cornelia is vrij jong gestorven in Rotterdam. Het gebeurde in de oorlogstijd, op 11 februari 1943. Ze overleed aan hersenvliesontsteking. Ze was op dat moment getrouwd met Bart Hijmans. Samen hadden ze negen kinderen. Hun eerste kind Joop werd geboren op 3 april 1923, terwijl ze zes maanden eerder getrouwd waren. Dit was volgens Henny Weber (zijn dochter) destijds een schande en wordt ook gezien als de reden om naar Rotterdam te vertrekken. Daarna kreeg Cornelia heimwee en vertrok ze weer naar Tiel. Daar zijn ook de volgende vijf kinderen geboren. Eind jaren '30 (crisistijd) vertrokken ze weer naar Rotterdam, omdat Bart daar werk kon krijgen bij Holland Elektro. Daar werd ook de jongste, Theo, geboren. Later trouwde deze Bart met haar zuster: Johanna Geertruida Velders, beter bekend als tante Johanna.

Een aantal kinderen uit dit huwelijk woont momenteel nog in Rotterdam. In het begin van de oorlog moesten de twee oudste zonen, Joop en Gerrit, naar Duitsland om te werken. Cornelia leed daar zeer onder. In november 1944 werd ook zoon Bertus opgepakt bij een razzia en naar Duitsland gestuurd.

De oudste, Joop Hijmans (Johannes Mattheus Hijmans, geboren 3 april 1923) is op 15 december 1944 in Kiel door de Duitsers doodgeschoten. Hij werkte in een vliegtuigfabriek en maakte stiekem dingen voor zichzelf van plexiglas om te verkopen. Toen ze daar achter kwamen, werd hij zwaar gestraft (hoe, weet de familie niet), maar hij kon de opdracht die hij kreeg niet volhouden, omdat hij al erg verzwakt was. Toen hebben ze hem, als voorbeeld voor de anderen, doodgeschoten.

Dat was weer een grote klap voor vader Bart. Eerst zijn vrouw en een jaar later zijn zoon verliezen. Wat moet die man het moeilijk hebben gehad. Veel verdriet, maar ook honger. Hij liep toen in die koude winter van 1944-1945 naar Tiel om aan eten te komen.

De jongste zes kinderen van Bart en Cornelia zaten van begin 1944 tot en met 1946 in een weeshuis in Schiedam. De oudste drie waren toen al ingezet bij de 'Arbeitseinsatz' in Duitsland.

Cor Hijmans (zoon van Bart): "Toen wij in het weeshuis zaten, mochten we op zondagmiddag naar huis om even van onze vrijheid te genieten. 's Zomers speelden we dan buiten, maar 's winters zaten we bij een noodkacheltje (dat hij zelf gemaakt had) te zingen of spelletjes te doen. Er was natuurlijk niets te eten of te drinken. Hij had het altijd heel moeilijk als hij ons weer terug moest brengen naar het weeshuis. Onderweg huilden wij omdat we bij hem wilden blijven. Het afscheid nemen viel hem dan heel zwaar."

Cornelia Velders

“Toen hij weer getrouwd was en er elke week gewassen moest worden, ging hij op zondagavond naar boven om de vergasser aan te steken om het water te warmen voor de was. Voor hij naar bed ging, zette hij de was nog in de week. 's Morgens vroeg ging hij dan weer naar boven en liet de wasmachine alvast een keer draaien en stak de vergasser weer aan voor de volgende ronde. Mijn moeder (Johanna) deed het goed dan door de wringer en hing het op. Zij ging dan ook verder met de was.

Mijn vader moest een half uur lopen naar zijn werk, zomer en winter. En als hij over moest werken, moesten Rina (ook een dochter van Johanna) en Henny eten bij hem gaan brengen in de fabriek. Dat ging jarenlang zo. Want door dat overwerk kon hij wat extra geld verdienen.”

Altijd zorgen voor de kinderen

Cornelia stond ook altijd en overal klaar. Altijd zorgen voor de kinderen. Ze hadden het niet breed destijds in die familie. Bart was iemand die, volgens Johan, soms wel eens uit de hoogte kon doen. Hij werkte bij Holland Elektro. Daar werden onder andere stofzuigers gemaakt. Mien Wenekes (dochter van Hend en Johanna) heeft nog een tijdje bij haar in huis gewerkt toen haar gezondheid al flink achteruit was gegaan. Ze heeft nog steeds veel contact met de familie Hijmans.

Cor en Gerard Laheij zeggen dat ook al hun stofzuigers bij Holland Elektro vandaan kwamen.

Henny Weber-Hijmans: “Na de oorlog kwam Gerrit uit Duitsland terug met een Duitse vrouw. Hij is daar later ook mee getrouwd (Annelies Kohl). In augustus 1946 is vader getrouwd met tante Johanna. Dat was een hele verandering voor haar. Ze kwam met drie kinderen, Karel, Anny en Rina, naar Rotterdam. En kon toen ook nog eens voor een man met acht kinderen gaan zorgen. Daar moet je toch tegenwoordig niet aan denken, wij hebben het met twee kinderen al druk. Ik denk met veel respect aan haar terug.

In het begin was het voor iedereen een moeilijke tijd. We moesten allemaal aan elkaar wennen. Een vader die moest zorgen dat er brood op de plank kwam (weinig geld en alles op de bon) en een moeder die voor zo'n groot gezin moest zorgen. Denk alleen maar eens aan de was, zonder de gemakken die we tegenwoordig hebben. Maar zoals mijn vader later tevreden zei: ‘Jullie zijn allemaal goed terecht gekomen.’

Dat hebben wij allemaal te danken aan de zorg en liefde die zij ons gegeven hebben. Ze hebben zichzelf helemaal weggecijferd. Mijn vader is op 6 juli 1970 overleden in Rotterdam. Mijn moeder is daarna teruggegaan naar Tiel en heeft in Huize ‘Westlede’ nog veel fijne jaren gehad. Ze is overleden op 31 maart 1985.”

Volgens Cor Hijmans, zoon van Bart, had zijn vader wel eens woordenwisselingen met zijn broer Antoon, omdat die Antoon getrouwd was met een niet-katholieke vrouw. Dat mocht in die tijd eigenlijk niet. Maar verder gingen ze wel goed met elkaar om.

Zijn vader was een hele sterke kerel die in zijn leven veel verdriet heeft gehad. Henny Weber-Hijmans: “Toen ze ziek werd en na haar overlijden (hersenvliesontsteking), het was toen 11 februari 1943, zijn vier kinderen bij familie in Tiel ondergebracht. Ton bij tante Mien en ome Cor Laheij, Cor bij opoe Hijmans, Henny bij tante Heintje en ome Thijs Velders, en Leo bij tante Johanna Wenekes-Velders, die later onze tweede moeder werd.”

Bart en Cor hebben ook nog vlak bij het huis gewoond waar Johan nu (juni 2004) woont, in de Sint Josephstraat 46. Hij kan zich nog steeds herinneren dat hij daar als klein jochie iedere zondagochtend naartoe ging.

Via zoon Gerrit is Bart te weten gekomen waar het graf van Jopie was. In Kiel. Daar heeft een of andere Duitser hem dit aangewezen. Johan heeft ooit een foto gezien van het graf van deze Jopie.

De stofzuiger

Een andere anekdote gaat weer over stofzuigers, uit de tijd dat Bart bij Holland Elektro werkte. In 1932 zaten de oudste broer van Bart (ome Thijs) en ome Louis Ditmer, getrouwd met Johanna Hijmans (Tiel 1896), in het leger met een behoorlijke rang.

Hij is 93 jaar geworden en miste toen slechts één tand uit zijn gebit. Zijn zoon heeft het gebracht tot luitenant-generaal: Antoon Hijmans. Maar ome Thijs zat ook aardig in de slappe was. Hij was getrouwd met een Indische vrouw: Sumarti. Op een gegeven moment moest er 1600 gulden betaald worden voor een wasmachine en dit had ome Thijs contant liggen in huis, verborgen op allerlei geheime plaatsen. In die tijd was dat een enorm kapitaal.

Deze ome Thijs had een kapotte stofzuiger in de oorlog. Toevallig een Holland Elektro. Eén klein onderdeelje was er stuk, maar ome Bart wist aan dit onderdeelje te komen na heel veel moeite. Op de vraag of Thijs aan Bart iets verschuldigd was, antwoordde Bart dat hij graag een sigaretje rookte.

Willy Velders en Hendrika Hijmans

Thijs had ongeveer vier tot vijf grote dozen shag op zolder staan waar er ongeveer 100 pakjes in een doos zaten. Thijs pakt er één pakje uit en gaf deze aan Bart voor de moeite. Over zuinigheid gesproken. Terwijl Bart er nog zoveel werk in had gestoken.

Een broer van Bart, Johannes, had een zoon die in de oorlog op veel plaatsen gevochten heeft. Hij was in eerste instantie ingedeeld op een onderzeeboot, maar heeft ook gevochten in de straat van Messina, en de landing in Normandië meegemaakt. Hij heeft hier een dagboek van bijgehouden.

Op de foto hiernaast, die is genomen in 1925, staat Johannes Matheus (Jopie) en zijn broer Gerardus A.M. Hijmans.

IN MEMORIAM

Gedenk in Uwe gebeden

JOHANNES MATTHEUS HIJMANS

geboren te Rotterdam 3 April 1923, overleden te Kiel [Dld.] 15 December 1944 en begraven op het R.K. Kerkhof 19 December d.s.v.

God bestuurt de wereld en de mensen. Hij meet voor ons allen de tijd uit, om te werken aan onze ziel, om de Hemel te verdienen. Voor de een is de weg erheen lang, voor de ander kort.

Het Doel is voor allen hetzelfde: de Hemel. Als we dat doel bereiken, is ons leven geslaagd, of het nu lang of kort was.

Die gedachte troost ons bij dit verlies, waar een jong Leven viel als slachtoffer van den oorlog. Zijn goedheid en vroomheid zijn ons een waarborg, dat hij het Doel bereikt heeft. Dierbare Vader, ik dank U voor Uw zorgen. Lieve zusjes en broers, met Moeder ben ik in de Hemel Uw eller voorspraak. Vergeet mij niet in Uw gebed en leeft zo, dat wij elkaar wedervinden bij God.

Hij ruste in vrede.

Druk Labor Vincit, Hoogstraat 132

Kwartierstaat voor Johannes M. Hijmans

